

Checklista för barnrättssäkrad församling i Svenska kyrkan



*Ett sätt att
kvalitetssäkra
barnrättsarbetet i
församlingen*



Foton framsida:

Jonas Tobin/IKON, Magnus Aronson/IKON

Inledning

Kyrkomötet har beslutat att från och med 1 januari 2013 så ska en barnkonsekvensanalys finnas med i beredningen inför varje beslut i kyrkoråd och stiftsstyrelser. Det är kyrkorådet som är ytterst ansvarig för att beslutet följs, och ska se till att det finns en sådan i beredningen inför beslut.

Till sin hjälp har man barnkonventionen, och framförallt dess fyra huvudprinciper, som finns i artiklarna 2,3,6 och 12, men även en utförlig webbaserad handbok som Svenska kyrkan på nationell nivå har arbetat fram.

Den här checklistan utgår från några betydelsefulla områden inom barnrättsarbetet som behövs arbetas igenom för att förankra arbetet med barnkonsekvensanalysen i verksamheten, för att undvika att den enbart blir en pappersprodukt.

1. Att bestämma sig – principbeslut på högsta nivå

Kyrkomötets beslut gäller för alla församlingar. Hur man hittills har valt att förhålla sig till kyrkomötets beslut är olika från enhet till enhet. Att jobba aktivt med att följa beslutet innebär två saker:

1. Implementera ett barnrättsligt förhållningssätt i hela församlingens verksamhet för att stötta de beslut som kyrkorådet tar.
2. Ge kyrkorådet underlag/stöd för att kunna använda verktyget barnkonsekvensanalys för att ta så bra beslut som möjligt för barn och unga i församlingen.

Ytterst handlar det om att bestämma sig, och det visar man tydligast genom att församlingens högsta beslutande organ tar beslut och ger riktlinjer kring hur de vill att församlingens barnrättsarbete ska vara. Nedan finns några frågor att besvara som kan ge stöd i det beslutet.

Frågor:

- Finns ett beslut i kyrkorådet att jobba aktivt med verktyget barnkonsekvensanalys?
- Finns ett beslut i kyrkorådet att jobba aktivt med barnrättsfrågan?
- Finns en skriftlig formulering i församlingsinstruktionen hur församlingen jobbar med barnrättsfrågan och barnkonsekvensanalys?
- Finns en skriftlig målsättning för församlingens barnrättsarbete?

2. Arbetslag

För att jobba med barnrättsfrågan behövs kompetens på olika områden. Hela arbetslaget har ett ansvar inom barnrättsområdet. Det är inte bara de förtroendevaldas angelägenhet för att de ska uppfylla kyrkomötets beslut, eller den pedagogiska personalens angelägenhet som jobbar med målgruppen. Beroende på vilken roll man har i arbetsorganisationen, så har man olika ansvar inom barnrättsområdet. Det går att tydliggöra och strukturera genom några enkla åtgärder.

Frågor:

- Finns en funktion som övergripande ansvarig/samordnare för församlingens barnrättsarbete?
- Finns regelbunden inplanerad tid för samtal och reflektion kring barnrättsfrågan för arbetslag?
- Finns regelbunden inplanerad tid för samtal och reflektion kring barnrättsfrågan för förtroendevalda?



3. Utbildning

Beroende på vilken roll man har i organisationen, har man behov av olika kunskap. Det ena kan inte fungera utan det andra. Några medarbetare besitter redan en gedigen kompetens när det t ex gäller att möta barn och tolka det som de berättar. De som är förtroendevalda behöver veta nåt om verktyget barnkonsekvensanalys. De som är ansvariga för olika verksamhetsområden behöver veta något om hur området berör barn i församlingen. Alla behöver alltså inte kunna allt, men kompetens bör finnas och underhållas inom organisationen.

Frågor:

- Är det definierat/inventerat vilka kompetenser som finns i församlingen inom området?
- Finns pedagogisk personal eller övrig personal i organisationen som har kompetens eller fått utbildning i barnrättsfrågan?
- Har förtroendevalda fått utbildning i barnrättsfrågan?
- Finns en utbildningsplan för nya medarbetare?



4. Barnkonventionen

Barnkonsekvensanalysen utgår från Barnkonventionen och därför behövs kompetens, medvetenhet och reflektion kring hur församlingens verksamhet svarar mot barnkonventionens fyra huvudprinciper som finns i de fyra artiklarna:

Artikel 2

Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

Artikel 3

Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn.

Artikel 6

Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. Här räknar man också in andlig utveckling.

Artikel 12

Varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikt ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad.

Frågor:

- Har medarbetare fått utbildning i barnkonventionen?
- Har medarbetare reflekterat över barnkonventionens fyra huvudprinciper i relation till församlingens verksamhet?
- Har förtroendevalda reflekterat över barnkonventionens fyra huvudprinciper i relation till sitt uppdrag?

5. Kartläggning och barns röster

För att kunna göra en bedömning av hur och varför beslut påverkar barn, behöver man ta reda på vad barn i församlingen – i området och i verksamheten – tycker om sin situation och hur deras livsvillkor ser ut. Det kan man ta reda på genom statistik och kartläggning av verksamhet och närsamhälle, men också genom att helt enkelt inhämta barns röster – att fråga dem.

I Församlingsinstruktionen ska finnas en omvärldsanalys/kartläggning, och det är flera områden inom kyrkans förvaltande verksamhet som utgår från att en kartläggning har gjorts. Här kan man med fördel använda en gemensam kartläggning och se till att den innehåller allt man behöver veta för att göra olika bedömningar inom olika områden i verksamhet och löpande beslut.

Det som redan finns i församlingsinstruktionen kan utgöra en grund som kan kompletteras med regelbundna samtal med barn.

Foto: Magnus Aronson/IKON



Frågor:

- Finns en kartläggningsdel i församlingsinstruktionen?
- Finns en ansvarig för att kartläggningen uppdateras?
- Finns information/statistik om församlingens verksamhet i kartläggningen?
- Finns information om statistik ang de kyrkliga handlingarna i kartläggningen?
- Finns statistik kring barns livsvillkor inom församlingens geografiska område i kartläggningen?
- Finns barns röster med i kartläggningen?
- Finns rutiner och former för att regelbundet höra barn?
- Finns metoder och kompetens för att höra barn?
- Finns det avsatta medel i budgeten för att höra barn?
- Finns någon funktion som är ansvarig för att analysera och problematisera det som syns i kartläggningen?
- Har kyrkorådet tillgång till en regelbundet uppdaterad kartläggning?
- Finns gemensamma mötesplatser för förtroendevalda och personal där man kan bearbeta det som syns i kartläggningen?

6. Verktyget Barnkonsekvensanalys – BKA

Själva barnkonsekvensanalysverktyget sker endast i kyrkorådets beslutsförfarande. Verktyget är till för att få syn på när man omedvetet och många gånger oavsiktligt tar beslut som får negativa konsekvenser för barn och unga i församlingen, och då kunna förhindra detta.

I ärenden som rör barn, ska det finnas en dokumentation som visar att man är medveten om hur beslutet påverkar barn och eventuella kompenserande åtgärder som ska vidtas efter att beslutet är fattat. Finns inte en sådan dokumentation kan beslutet överklagas till domkapitlet.

Frågor:

- Finns rutiner i kyrkorådet/beslutande organ för att regelbundet reflektera över vilka ärenden som rör barn?
- Finns ett standardiserat dokumentationsformulär som kan bifogas till ärendeberedningar och till protokoll?
- Finns en funktion i församlingen som bevakar att BKA inte missas eller hoppas över i ärendeberedningar?

7. Strategiska dokument och handlingsplaner i kölvattnet av Barnrättsarbetet

En del rutiner, verksamheter och policys som församlingen redan har eller bör ha, är i förlängningen ett resultat av ett strategiskt barnrättsarbete. Det finns ett par viktiga strategiska dokument som behöver få en tydlig barnrätts profil, och det är församlingsinstruktionen, verksamhetsplan och budget.

Här kommer några frågor kring olika områden, som grundar sig i att man sätter barn och unga i främsta rummet.

Frågor:

- Finns handlingsplan/rutiner för hur församlingen agerar när man upptäcker att barn i verksamheten far illa, i kyrkans sammanhang eller utanför?
- Finns rutiner för att begära utdrag ur belastningsregistret från medarbetare som regelbundet möter barn i församlingens verksamhet?
- Finns lokalavdelning i Svenska Kyrkans Unga i församlingen?
- Finns en barnrättsprofil på FIN?
- Har man arbetat med verksamhetsplan + budget utifrån ett barnrättsperspektiv?

